

Klokoč zpeřený

Staphylea pinnata L.

Stupeň ohrožení: C3

POPIS

Klokoč zpeřený je vzpřímeně rostoucí opadavý keř až stromek 2-5 m vysoký. Jsou známi jedinci vysazení před 60 lety a plně vitální, mezi keři tedy patří spíše ke druhům déle žijícím. Klokoč zpeřený má velmi podobné lichozpeřené listy jako naše domácí druhy bez černý a bez hroznatý. Liší se od nich zejména šedozelenou, podélně bělavě pruhovanou kůrou na kmíncích a velkými zvonkovitými květy v dlouhých latách, později i velkými nadmutými tobolkami. V zimě lze klokoč poznat podle olivově zelených, lysých letorostů s párovými koncovými pupeny. Pupeny jsou smáčklé, matně zelené s fialovým nádechem, kryté jednou šupinou. Kvete v květnu, květy má bělavé až narůžovělé, uspořádané v bohatých, převislých, 5-12 cm dlouhých latách. Plodem je nadmutá tenkostěnná, téměř kulovitá tobolka, s velkými světle hnědými, lesklými semeny.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Klokoč je stín snášející dřevina schopná růst a plodit pod řidším porostem. Roste na čerstvě vlhkých půdách, které ani v letním období nevysychají. Dává přednost živným až bazickým podkladům a humózním půdám, často roste na sutích. I když výskyt klokoče převažuje v edafické kategorii živné a obohacené humusem, byl zaznamenán i v edafické kategorii extrémní, ojedinělé záznamy pocházejí z edafické kategorie obohacené vodou a mokré. Kyselá stanoviště klokoč zcela míjí. Je to dřevina chráněných poloh s příznivě vlhkým a nekонтрастním mikroklimatem, zejména vyhledává severní, východní až jihovýchodní expozice, zatímco jižním až západním svahům se spíše vyhýbá. Vyskytuje se v rozpětí nadmořských výšek 200 až 700 m n. m., nejvýše udávaná zaznamenaná lokalita je na Petřkovické hůrce u Starého Jičína (600 m n. m.), maximum výskytu je v rozpětí 300-400 m n. m. Většina lokalit leží v 2. a 3. lesním vegetačním stupni, zřídka ovšem klokoč sestupuje i do 1. lesního vegetačního stupně a vystupuje až do 5. lesního vegetačního stupně.

Klokoč zpeřený se v ČR vyskytuje pouze ve 2 třídách fytocenologického systému, a to s naprostou převahou asi v 98 % záznamů v lesních společenstvech třídy *Querco-Fagetea*, kde převažuje výskyt ve svazech *Carpinion*, *Quercion pubescenti-petraeae* a *Tilio-Acerion*. Zbývající ojedinělé záznamy pocházejí z křovinných společenstev třídy *Rhamno-Prunetea*, zde ve svazu *Berberidion* a *Prunion spinosae*.

ROZŠÍŘENÍ

Klokoč zpeřený roste ve střední a jihovýchodní Evropě, odkud areál zasahuje na východ až do Malé Asie. Na našem území se vyskytuje pomístně a nepravidelně v teplejších polohách jako podrost smíšených lesů. Hojnější je jen na jižní Moravě (Podyjí, údolí Jihlavy, Moravský kras, Bílé Karpaty, Vyškov atd.). V nižších, teplých polohách Karpat roste pořídku. Lokality z Čech jsou nejisté, pravděpodobně druhotné (Polabí a Posázaví, Chotuc u Nymburka, Voškovrch u Poděbrad aj.).

PŘÍČINY OHROŽENÍ

Klokoč zpeřený jako druh, který se vyskytuje pomístně a nepravidelně v menších, vzájemně izolovaných populacích a který je vázán na vyrovnanější a vlhčí podrostní mikroklima, je citlivější k různým typům ohrožení. Většina původních lokalit pravděpodobně vymizela už v počátcích zemědělského využívání krajiny člověkem. I vzrostlé keře jsou často okusovány

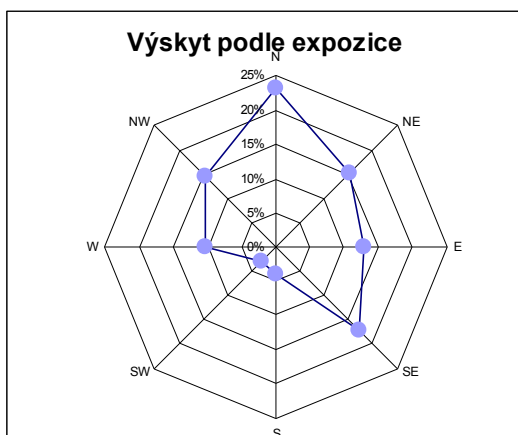
zvěří. Pro přežití malých populací tvořených jen několika keři může být významná i predace semen hlodavci.

Na druhotných lokalitách, kde byl pravděpodobně ve středověku vysazen jako zdroj semen pro řemeslné zpracování (výroba růženců), je však vitální a vytváří početné populace.

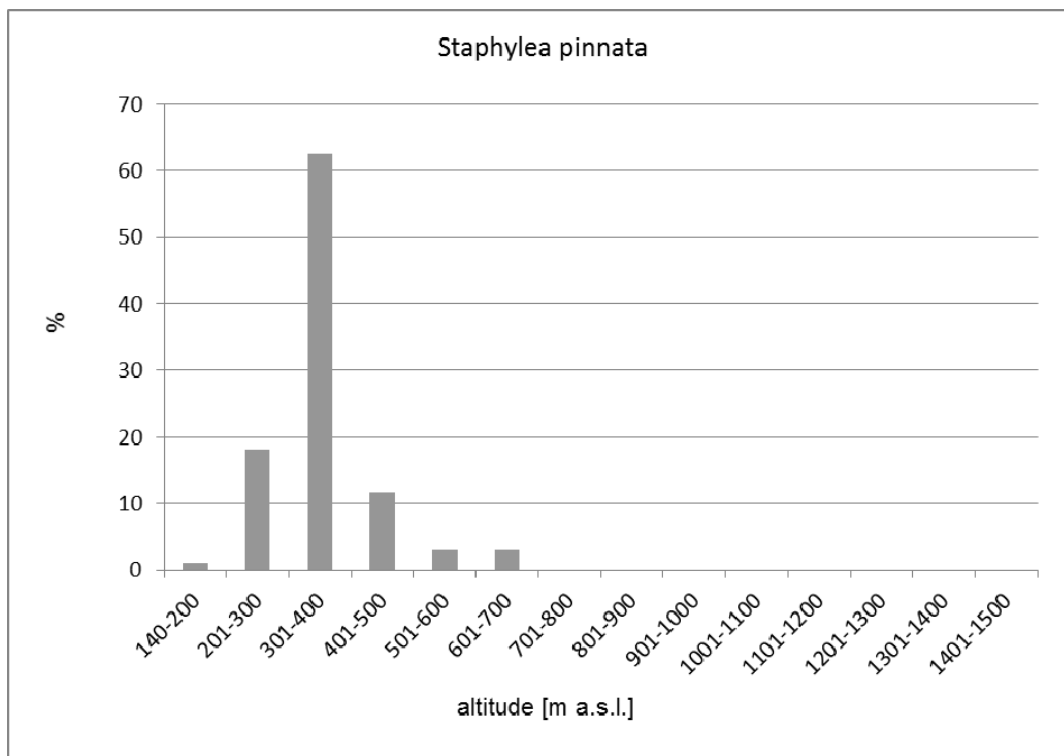
SEZNAM LITERATURY

VELIČKA, M., 1994. *K rozšíření klokoče (Staphylea pinnata L.) na severovýchodní Moravě.* Časopis Slezského muzea v Opavě. A: Vědy přírodní. 187-189

SKALICKÁ, A., 1997. *Staphylea pinnata L. - klokoč zpeřený.* In: Květena ČR, 5., Slavík B. a kol. (eds.). Academia, Praha, pp. 150-152

Výskyt podle nadmořské výšky

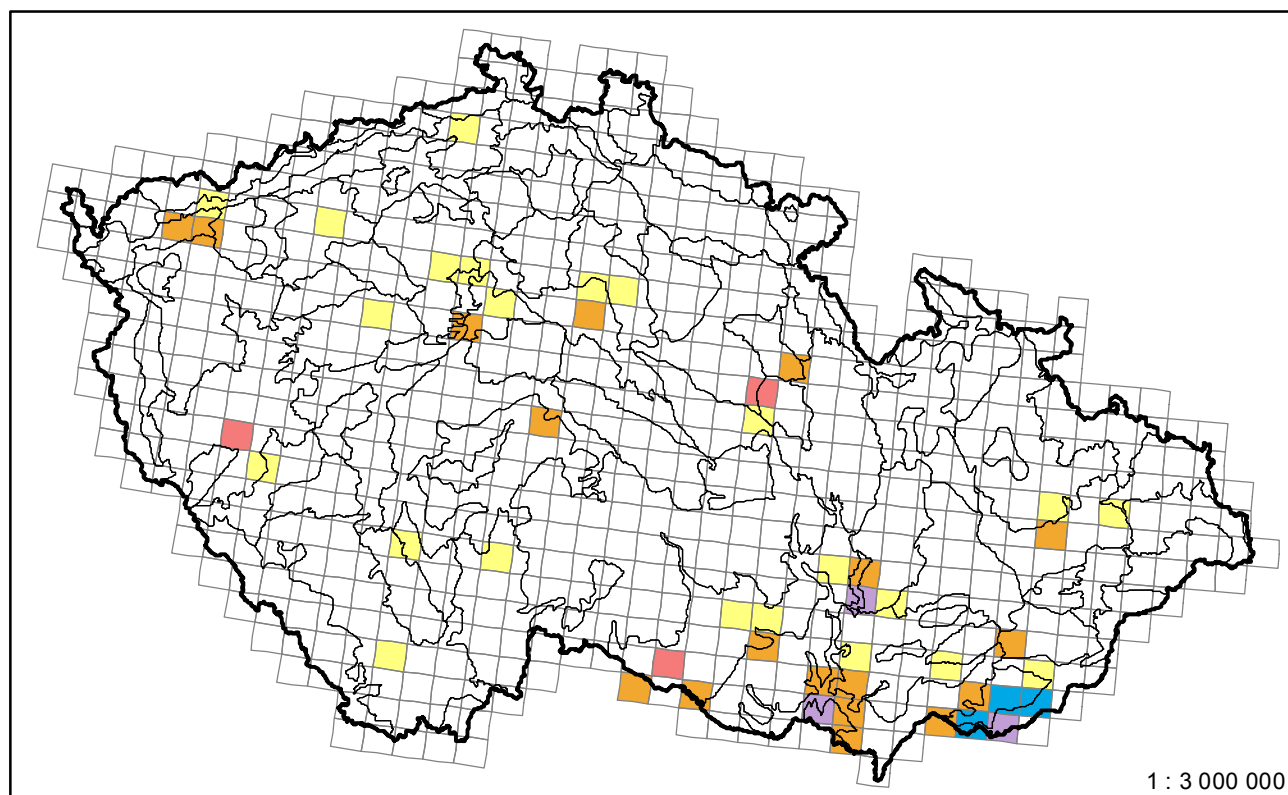

Výskyt podle SLT

	extreme			acid				trophic						humus enriched			water enriched			gleying			wet		turf
	X	Z	Y	M	K	N	I	S	F	C	B	W	H	D	A	J	L	U	V	O	P	Q	T	G	R
9																									
8																									
7																									
6																									
5								1																	
4														4											
3	2										2		11	12		1	1								
2													14	8			1								
1	2												1										1		
0																									

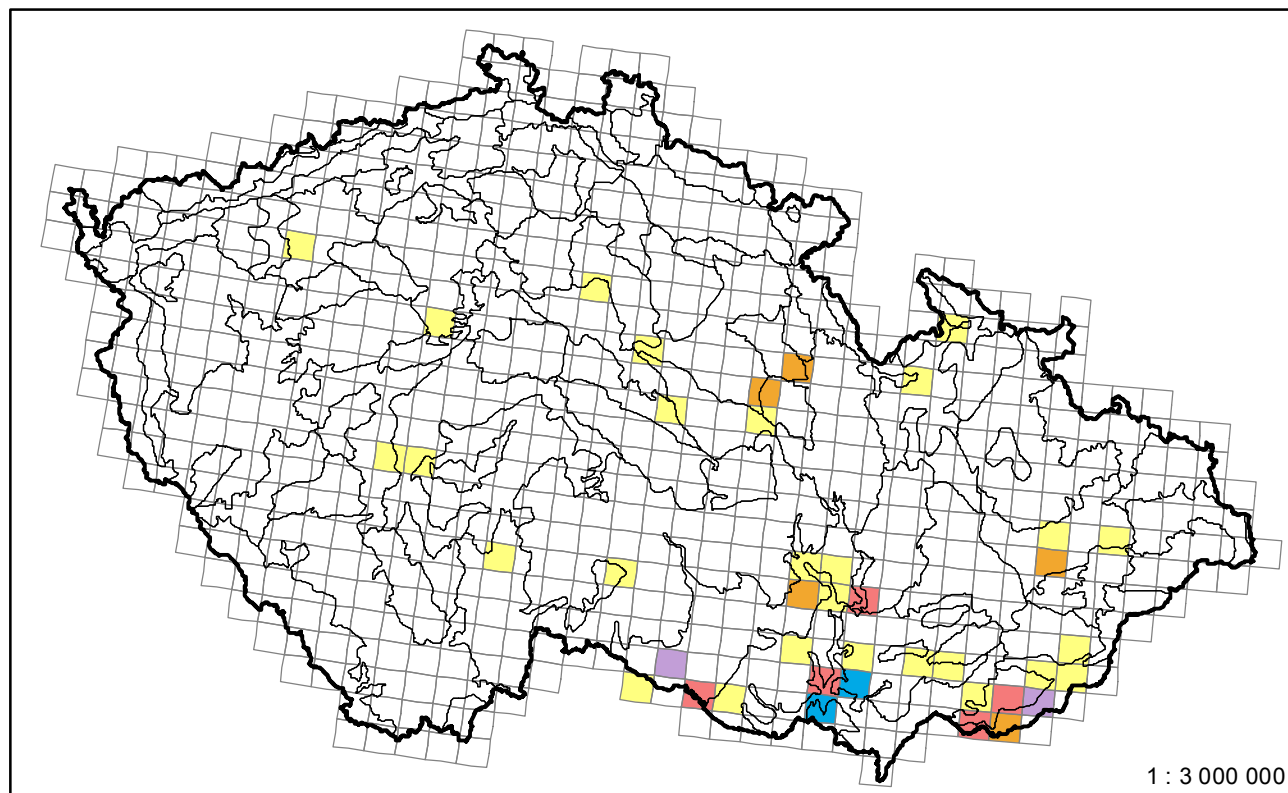

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 2 - 3 4 - 6 7 - 11 12 - 29

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 - 3 4 - 5 6 - 9 10 - 16 17 - 28